

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Факультет оперативно-рятувальних сил

Кафедра пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Організація аварійно-рятувальних робіт»

професійної обов'язкової підготовки

за освітньо-професійною програмою: «Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи»

підготовки бакалавра

у галузі знань 26 "Цивільна безпека"

за спеціальністю 261 "Пожежна безпека"

Рекомендовано кафедрою пожежної тактики
та аварійно-рятувальних робіт на 2022-2023
навчальний рік.

Протокол від «31» серпня 2022 року № 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Організація аварійно-рятувальних робіт»

2022 рік

Анотація дисципліни

Одним з основних із напрямків діяльності пожежно-рятувальних підрозділів, як сказано у Кодексі цивільного захисту України є проведення аварійно-рятувальних робіт та надання допомоги іншим службам при ліквідації наслідків аварій, катастроф та стихійних лих.

Організація аварійно-рятувальних робіт є важливою складовою частиною боротьби з пожежами. Вона відображає зміст професії фахівця пожежно-рятувальної служби на підставі вивчення закономірностей розвитку аварійних ситуацій викидом небезпечних хімічних речовин, радіаційно-небезпечних речовин, руйнування та ін., освоєння принципів розрахунку сил та засобів для проведення рятувальних робіт та їх організацію.

Відмінною особливістю даного курсу є те, що всі практичні заняття проводяться з використанням матеріально-технічної бази кафедри та НПРЧ НУЦЗ України, що дозволяє максимально приблизити до реальних умов відпрацювання питань, які виносяться на заняття.

Інформація про науково-педагогічних працівників

Загальна інформація	Грицина Ігор Миколайович, заступник начальника кафедри пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт факультету оперативно-рятувальних сил, к.т.н., доцент
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7, кабінет №408. Мобільний номер телефону – 098-497-77-02
E-mail	ptarr@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	Прийоми та способи гасіння пожеж, тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів, пожежно-тактичне забезпечення оперативних дій.
Професійні здібності	- загальні: здатність робити навчальний матеріал доступним; творчість у роботі; педагогічно-вольовий вплив на учнів; здатність організувати колектив учнів; змістовність і яскравість мови, її образність і переконливість; педагогічний такт; здатність зв'язати навчальний предмет з життям; спостережливість; педагогічна вимогливість; - володіння сучасним програмним забезпеченням професійного спрямування; - підвищення кваліфікації за програмою «Фахівець у сфері цивільної безпеки», Національний університет цивільного захисту України, 28 січня - 09 лютого 2019, Свідоцтво.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	https://scholar.google.com.ua/citations?user=XBOnl-YAAAAJ&hl=ru&oi=sra https://orcid.org/0000-0002-2581-1614

Загальна інформація	Остапов Костянтин Михайлович, старший викладач кафедри пожежної та рятувальної підготовки факультету оперативно-рятувальних сил, к.т.н.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7, кабінет № 408. Мобільний номер телефону – 066-459-05-06
E-mail	ostapovk_90@ukr.net
Наукові інтереси	Прийоми та способи гасіння пожеж гелеутворюючими складами, тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів

Професійні здібності	<p>- загальні: здатність робити навчальний матеріал доступним; творчість у роботі; педагогічно-вольовий вплив на учнів; здатність організувати колектив учнів; змістовність і яскравість мови, її образність і переконливість; педагогічний такт; здатність зв'язати навчальний предмет з життям; спостережливість; педагогічна вимогливість;</p> <p>- володіння сучасним програмним забезпеченням професійного спрямування;</p> <p>- Science and Professional Conference / Advances in the Natural Sciences and Engineering – 2017, held in Budapest on 25th of Jun 2017. Certificate of Participation;</p> <p>- підвищення кваліфікації за програмою «Фахівець у сфері цивільної безпеки», Національний університет цивільного захисту України, 28 січня - 09 лютого 2021, Свідоцтво.</p>
Наукова діяльність за освітнім компонентом	<p>https://scholar.google.com.ua/citations?user=cmqa5u8AAAAJ&hl=ru</p> <p>https://orcid.org/0000-0002-1275-741X</p>

Загальна інформація	Аветісян Вадим Георгійович, доцент кафедри пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт факультету оперативно-рятувальних сил, к.т.н., доцент
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7, кабінет № 406. Мобільний номер телефону – 099-190-77-72
E-mail	ptarr@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	Прийоми та способи гасіння пожеж тонкорозпиленими струменями, тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів, пожежно-тактичне забезпечення оперативних дій.
Професійні здібності	<p>- загальні: здатність робити навчальний матеріал доступним; творчість у роботі; педагогічно-вольовий вплив на учнів; здатність організувати колектив учнів; змістовність і яскравість мови, її образність і переконливість; педагогічний такт; здатність зв'язати навчальний предмет з життям; спостережливість; педагогічна вимогливість;</p> <p>- професійні знання і досвід практичної роботи в органах та підрозділах ДСНС України;</p> <p>- володіння сучасним програмним забезпеченням професійного спрямування;</p> <p>- підвищення кваліфікації за програмою «Фахівець у сфері цивільної безпеки», Національний університет цивільного захисту України, 28 січня - 09 лютого 2021, Свідоцтво.</p>
Наукова діяльність за освітнім компонентом	<p>https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=UXDv470AAAAJ</p> <p>https://orcid.org/0000-0002-5986-2794</p>

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щоп'ятниці з 15.00 до 16.00 в аудиторії №402. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час

погоджується з викладачем.

Тривалість академічної години в Університеті становить 40 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин, що триває 80 хвилин без перерви.

Мета дисципліни – вивчення питань організації та виконання аварійно-рятувальних робіт при ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійних лих, в тому числі при пожежах. Дисципліна розглядає проблеми та задачі, виникаючі у ході організації та виконання аварійно-рятувальних робіт, а також способи та засоби їх рішення.

У результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

знання:

- структура, завдання, сили та засоби оперативно-рятувальної служби;
- загальна характеристика аварій, катастроф та стихійних лих, основні причини їх виникнення та наслідки;
- принципи керування підрозділом при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій пов'язаних з руйнуванням будівель;
- порядок організації розвідку та моніторинг обстановки;
- методика оцінки обстановки місця надзвичайної ситуації;
- тактика виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт при руйнуванні будинків та споруд;
- методика розстановки сил та засобів, що залучаються;
- технічні характеристики, основні тактичні прийоми, а також заходи безпеки особового складу для техніки, обладнання та спорядження що використовується при проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;
- основні процеси, що відбуваються під час використання аварійно-рятувального обладнання та інструменту за призначенням;
- порядок організації взаємодії підрозділів оперативно-рятувальної служби з іншими службами, що залучаються.

уміння/навички:

- приймати рішення, організовувати та виконувати аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи у складі первинного оперативного підрозділу при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій пов'язаних з руйнуванням будівель;
- організовувати розвідку пожежі та моніторинг обстановки;
- оцінювати обстановку та прогнозувати її наслідки;
- визначити вид спеціального оснащення, основні тактичні прийоми, а також заходи безпеки для особового складу при проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;
- визначати потребу у додаткових силах;
- визначати необхідну та достатню кількість аварійно-рятувальної, протипожежної, спеціальної техніки, засобів зв'язку та пожежно-технічного оснащення, використовуючи можливості їх конструктивних і технічних характеристик;
- обирати та передбачати пріоритетність застосування відповідних видів протипожежної техніки;
- використовувати техніку, обладнання та спорядження в реальних умовах при проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;
- взаємодіяти з іншими пожежно-рятувальними підрозділами, службами району та об'єктів, що залучаються до ліквідування пожежі;
- доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності.

комунікацію:

- організовувати аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи у складі первинного оперативного підрозділу при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій пов'язаних з руйнуванням будівель, взаємодіяти з іншими пожежно-рятувальними підрозділами, службами району та об'єктів, що залучаються до ліквідування;

- здійснювати пошук нової інформації, доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти очна (денна)
Статус дисципліни	вибіркова професійна
Рік підготовки	2021-2022
Семестр	6
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	4,5
- кількість модулів	3
- загальна кількість годин	135
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	14
- практичні заняття (годин)	54
- семінарські заняття (годин)	
- лабораторні заняття (годин)	
- курсовий проект (робота) (годин)	
- інші види занять (годин)	
- самостійна робота (годин)	67
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	екзамен

Передумови для вивчення дисципліни

Теоретичний матеріал дисципліни базується на основі вивчення дисциплін циклу професійної (обов'язкової) підготовки: «Пожежно-рятувальна та загальна фізична підготовка», «Основи пожежно-рятувальної справи», «Засоби індивідуального та колективного захисту», «Теорія розвитку та припинення горіння», «Стійкість будівель та споруд при пожежі», «Протипожежна та аварійно-рятувальна техніка», «Основи тактики гасіння пожеж». Навчальний матеріал, який вивчається дисципліною «Організація аварійно-рятувальних робіт» використовується під час наступного вивчення таких дисциплін як: «Пожежна тактика», «Протипожежна та аварійно-рятувальна техніка», «Організація професійної підготовки особового складу», «Теорія пожежовибухонебезпеки», «Тактика ведення аварійно-рятувальних невідкладних робіт» а також при проходженні здобувачами вищої освіти переддипломної практики (стажування), складанні комплексного іспиту, виконанні та захисту кваліфікаційної роботи.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Дисциплінарні результати навчання	<i>аббревіатура</i>
Організовувати вивчення оперативно-тактичної характеристики району виїзду пожежно-рятувального підрозділу; розробляти плани пожежогасіння; виконувати розрахунок сил та засобів для ліквідації пожеж та їх наслідків; організувати розвідку пожежі та	<i>ПРН15</i>

моніторинг обстановки на пожежі; взаємодіяти з іншими пожежно-рятувальними підрозділами, службами району та об'єктів, що залучаються до ліквідування пожежі; організувати зв'язок та забезпечувати взаємний обмін інформацією з залученими силами.	
Оцінювати обстановку на пожежі, розраховувати параметри розвитку пожежі та прогнозувати її наслідки. Обирати та передбачати пріоритетність застосування вогнегасних речовин для гасіння пожеж, автоматичних систем пожежогасіння, систем зв'язку та відповідних видів протипожежної техніки; визначити вид пожежно-технічного та спеціального оснащення, основні тактичні прийоми з обмеження розвитку пожежі та її ліквідування, а також заходи безпеки для особового складу, який приймає участь у гасінні пожежі.	<i>ПРН16</i>
Керувати проведенням робіт з рятування та евакуювання людей, оперативного розгортання сил та засобів; діями з гасіння пожежі; згортанням сил і засобів та поверненням до місця постійної дислокації.	<i>ПРН17</i>
Застосовувати невербальні методи спілкування; здійснювати пошук нової інформації; навчати працівників об'єкту і населення з питань забезпечення пожежної безпеки; проводити заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності.	<i>ПРН22</i>
Передбачати екологічно-збалансовану діяльність, необхідний рівень індивідуальної безпеки та психічного здоров'я у разі виникнення типових небезпечних подій.	<i>ПРН24</i>
Аналізувати стан забезпечення готовності караулу до проведення аварійнорятувальних та інших невідкладних робіт, керувати їх діями, у тому числі з використанням спеціального оснащення та спорядження при проведенні висотно-рятувальних робіт на висоті, в безопорному (опорному) просторі та на об'єктах підвищеної поверховості.	<i>ПРН27</i>

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Очікувані компетентності з дисципліни	<i>аббревіатура</i>
Навички міжособистісної взаємодії.	<i>ЗК07</i>
Здатність працювати як в команді, так і автономно.	<i>ЗК08</i>
Здатність обґрунтовано обирати та застосовувати засоби гасіння, вогнегасні речовини, системи пожежогасіння, протипожежну техніку, пожежно-технічне та спеціальне оснащення.	<i>ПК24</i>
Здатність обґрунтовано винаходити рішення щодо дій з гасіння пожеж, рятування та евакуювання людей під час пожежі та проведенні інших пожежно-рятувальних робіт.	<i>ПК25</i>
Здатність надавати домедичну допомогу постраждалому.	<i>ПК26</i>
Здатність здійснювати керівництво особовим складом караулу на всіх етапах дій щодо рятування людей, евакуації матеріальних цінностей з використанням спеціального оснащення, у тому числі через організацію роботи ланок газодимозахисної служби.	<i>ПК33</i>

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1.

Змістовий модуль 1. Мета та завдання дисципліни ОАРР.

Тема 1.1. Вступ: Предмет ОАРР, мета та завдання дисципліни.

Тема 1.2 Організація аварійно-рятувальних робіт на воді.

Реанімація постраждалого*.

Способи надання допомоги*.

Тема 1.3. ОАРР на воді взимку.

Безпека рятувальників при проведенні рятувальних робіт на льоду*.

Оснащення рятувальних підрозділів*.

МОДУЛЬ 2.

Змістовий модуль 2. Транспортування постраждалих.

Тема 2.1 Транспортування постраждалих при пожежах та аваріях.

Способи закріплення постраждалих на ношах*.

Транспортування по горизонтальній поверхні*.

Системи та способи страховки*.

Способи транспортної іммобілізації*.

Змістовий модуль 3. Технічні засоби проведення АРР.

Тема 3.1. Технічні засоби, що використовуються при пошуку, деблокуванні та транспортуванні постраждалих.

Технічні можливості гідравлічного інструменту*.

Технічні можливості пневматичного інструменту*.

Рекомендації щодо застосування пневмопідіймачів високого тиску*.

МОДУЛЬ 3.

Змістовий модуль 4. Організація аварійно-рятувальних робіт при руйнуванні будинків.

Тема 4.1. ОАРР при руйнуванні будинків.

Способи укріплення нестійких конструкцій*.

Домедична допомога потерпілим при ліквідації аварії*.

Змістовий модуль 5. Аварійно-рятувальні роботи з провалів.

Тема 5.1. ОАРР по вилученню людей з провалів.

Безпека рятувальників при проведенні рятувальних робіт у провалі*.

Домедична допомога потерпілим при падінні з висоти*.

* – тема для самостійного вивчення.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота (МР)	
6- й семестр						
Модуль 1.						
Змістовний модуль 1. Мета та завдання дисципліни ОАРР.						
Тема 1.1. Вступ: Предмет ОАРР, мета та завдання дисципліни.	5	2			3	
Тема 1.2 Організація аварійно-рятувальних робіт на воді.	18	2	6		10	
Тема 1.3. ОАРР на воді взимку.	18	2	6		10	
Разом за модулем 1	41	6	12		23	
Модуль 2.						
Змістовний модуль 2. Транспортування постраждалих.						
Тема 2.1 Транспортування постраждалих при пожежах та аваріях.	31	2	18		11	
Змістовний модуль 3. Технічні засоби проведення АРР.						
Тема 3.1. Технічні засоби, що використовуються при пошуку, деблокуванні та транспортуванні постраждалих.	19	2	6		11	
Разом за модулем 2	50	4	24		22	
Модуль 3.						
Змістовний модуль 4. Організація аварійно-рятувальних робіт при руйнуванні будинків.						
Тема 4.1. ОАРР при руйнуванні будинків.	25	2	12		11	
Змістовний модуль 5. Аварійно-рятувальні роботи з провалів						
Тема 5.1. ОАРР по вилученню людей з провалів	19	2	6		11	
екзамен						
Разом за модулем 3	44	4	18		22	
Разом	135	14	54		67	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1.1.	
2.	Тема 1.2. ПЗ. Прикладне плавання та пірнання.	6
3.	Тема 1.3. ПЗ. Рятувальні роботи на воді в зимовий період.	6
4.	Тема 2.1.	

	ПЗ 1. Підготовка постраждалого до транспортування. ПЗ 2. Транспортування по горизонтальній поверхні. ПЗ 3. Транспортування постраждалих з порожнеч. ПЗ 4. Транспортування постраждалих з поверхів по триколінній драбині (в свідомості та без свідомості). ПЗ 5. Транспортування постраждалих з поверхів по штурмовій драбині (в свідомості та без свідомості). ПЗ 6. Транспортування постраждалих за допомогою переправи. ПЗ 7. Транспортування постраждалих (підсумкове заняття).	2 2 2 2 2 4 2	9
5	Тема 3.1. ПЗ 1. Робота з ручним аварійно-рятувальним інструментом. ПЗ 2. Робота з гідравлічним та пневматичним аварійно-рятувальним інструментом. ПЗ 3. Рятування постраждалого за допомогою аварійно-рятувального інструменту (підсумкове заняття).	2 2 2	
6	Тема 4.1. ПЗ 1. Організація пошуково-рятувальних робіт на зруйнованих будинках (початковий період). ПЗ 2. Деблокування постраждалих з під завалу. ПЗ 3. Способи вилучення постраждалих з глибини завалу. ПЗ 4. Способи укріплення нестійких конструкцій.	2 2 4 4	
7	Тема 5.1. ПЗ 1. Організація робіт по вилученню людей з колодязів ПЗ 2. Організація дій рятувальних підрозділів по рятуванню постраждалих з траншей та рівчаків.	4 4	
	Разом	54	

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

Здобувачу вищої освіти за необхідністю необхідно обрати одну з рекомендованих тем та самостійно виконати науково-дослідне завдання. Результати виконаного завдання оформити звітом у формі реферату, наукової статті, презентації чи практичного продукту.

1. Класифікація аварійних ситуацій.
2. Концепція проведення рятувальних робіт.
3. Прийоми рятування людей на зруйнованих будинках.
4. Способи деблокування постраждалих з провалів.
5. Розробка наукових експонатів, програмних тренажерів, макетів, тощо.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань (якщо є), консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

- пояснення (під час викладання навчального матеріалу керівником заняття здійснюється глибоке пояснення відповідного навчального матеріалу з наголосом на його подальше практичне застосування під час виконання службових обов'язків);
- обговорення (є складовою частиною будь-якого виду навчального заняття, особлива увага звертається на практичні питання, пов'язані з вивченням керівних документів з питань охорони навколишнього природного середовища від промислових забруднень та на питання проведення практичних розрахунків);
- повторення (тренування) – спрямований на якісний кінцевий результат виконання відповідного завдання під час проведення практичних (семінарських) занять;
- показу (застосовується під час проведення усіх видів навчальних занять на

- прикладів розгляду документів з питань охорони праці підприємств, установ та організацій),¹⁰
- творчого підходу (викликає у здобувачів вищої освіти почуття зацікавленості та необхідності в якісному відпрацюванні сформульованого керівником заняття відповідного завдання на заняття, розуміння ними, що саме якісне вирішення вказаного завдання допоможе кожному з них в подальшому натхненно вирішувати подібні завдання під час службової діяльності);
  - контролю (спрямований на те, що кожний здобувач вищої освіти повинен в кінцевому результаті з високим ступенем якості виконати кожний елемент завдання, яке йому ставилося).

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти **Засоби оцінювання**

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, стандартизовані тести; реферати; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах; завдання на тренажерах, реальних об'єктах; тактико-спеціальні навчання на об'єкті міста або полігоні підготовки пожежних-рятувальників; теоретичні конференції та тематичні вечори.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання **Форми поточного та підсумкового контролю**

Поточний контроль проводиться у формі: фронтального та індивідуального опитування; виконання письмових завдань, комп'ютерних тестувань (програми OpenTEST 2.3.0), програмних тренажерів.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену,

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Вид навчальної роботи		Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна сума балів
I. Поточний контроль				
Модуль № 1	Лекції*	3	0	0
	Семінари	0	0	0
	Практичні заняття*	2	6	12
Разом за модуль № 1				12
	Лекції*	2	0	0

Модуль № 2	Семінари	-	-	0
	Практичні заняття*	4	6	24
Разом за модуль № 2				24
Модуль № 3	Лекції*	2	0	0
	Семінари	-	-	0
	Практичні заняття*	3	6	18
	тестування	1	16	16
Разом за модуль № 3				34
Разом за поточний контроль				70
II. Індивідуальні завдання (науково-дослідне)				10
III. Підсумковий контроль (екзамен)				20
Разом за всі види навчальної роботи				100

Поточний контроль

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 6 балів):

6 бали – завдання виконано в повному обсязі, суть питання розкрита в повному обсязі, відповідь вірна, здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, графічне зображення виконано згідно вимог;

4 бали – завдання виконано в повному обсязі, суть питання розкрита не в повному обсязі, відповідь вірна, здобувач частково володіє навчальним матеріалом, обґрунтування відповіді недостатнє, графічне зображення виконано неохайно, з незначними порушеннями вимог;

3 бали – завдання виконано частково, суть питання не розкрита, відповідь вірна, здобувач поверхово володіє навчальним матеріалом, обґрунтування відповіді недостатнє, графічне зображення не відповідає проведеним розрахункам або виконано з порушеннями вимог.

2 бали – завдання виконано частково, при цьому допущено суттєві помилки, здобувач поверхово володіє навчальним матеріалом, обґрунтувати відповідь здобувач не в змозі, відповіді на поставлені питання не знає, графічне зображення не відповідає проведеним розрахункам або не відповідає вимогам.

0 балів – завдання не виконане.

Критерії оцінювання знань здобувачів шляхом тестування (оцінюється від 0 до 16 балів):

- 16 балів – не менше 90% вірних відповідей на тестові питання;
- 15 балів – не менше 85% вірних відповідей на тестові питання;
- 14 балів – не менше 80% вірних відповідей на тестові питання;
- 13 балів – не менше 75% вірних відповідей на тестові питання;
- 12 бали – не менше 70% вірних відповідей на тестові питання;
- 11 бали – не менше 65% вірних відповідей на тестові питання;
- 10 балів – не менше 60% вірних відповідей на тестові питання;
- 9 балів – не менше 55% вірних відповідей на тестові питання;
- 8 балів – не менше 50% вірних відповідей на тестові питання;
- 7 балів – не менше 45% вірних відповідей на тестові питання;
- 6 балів – не менше 40% вірних відповідей на тестові питання;
- 5 балів – не менше 35% вірних відповідей на тестові питання;
- 4 балів – не менше 30% вірних відповідей на тестові питання;
- 3 бали – не менше 20% вірних відповідей на тестові питання;
- 2 бал – не менше 10 % вірних відповідей на тестові питання;
- 0 балів – менше 10% вірних відповідей на тестові питання.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

- 10 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;
- 9 балів – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні помилки;
- 8 балів – робота виконана майже на 90% від загального обсягу;
- 7 балів – обсяг виконаних завдань становить від 80% до 89% від загального обсягу;
- 6 балів – здобувач виконав лише від 70% до 79% від загального обсягу;
- 5 балів – обсяг виконаної роботи становить від 50% до 69% від загального обсягу;
- 4 бали – виконана частина роботи складає від 40% до 49% від загального обсягу;
- 3 бали – складає від 20% до 39% від загального обсягу;
- 2 бали – обсяг виконаних завдань складає від 10% до 19% від загального обсягу;
- 1 бал – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу;
- 0 балів – завдання передбачене на індивідуальну самостійну роботу здобувачем не виконане.

Підсумковий контроль

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені, відповідь за білетом з трьох завдань - практичне виконання вправи та двох теоретичних питань (оцінюється від 0 до 20 балів):

17-20 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичного питання, правильно виконання вправу з повним дотриманням вимог до виконання;

13-16 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичного питання. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки. Правильне виконання вправи;

9-12 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильне виконання вправи;

5-8 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкриті зміст теоретичного питання та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно виконано частину вправи, інші – частково;

1-4 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки. Часткове виконання вправи;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичного питання та практичних завдань. Не виконання вправи.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Основні поняття та терміни НС.
2. Класифікація надзвичайних ситуацій.
3. Задачі ліквідації наслідків аварій.
4. Склад та зміст аварійно-рятувальних робіт.
5. Сили та засоби, що залучаються до аварійно-рятувальних робіт.
6. Пошуково-рятувальні роботи. Етапи та зміст.
7. Види та задачі розвідки зони “НС”.
8. Склад аварійно-відновлювальних робіт.
9. Основні правила ведення АРР.
10. Етапи виводу постраждалих з зони “НС”.
11. Правила вибору варіанта транспортування постраждалих.
12. Правила перенесення постраждалих.
13. Матеріально-технічні засоби проведення транспортувальних робіт та вимоги до них.

14. Допоміжні засоби проведення транспортувальних робіт та їх застосування.
15. Транспортування постраждалих по горизонтальній поверхні.
16. Транспортування постраждалих з поверхів будинків.
17. Транспортування постраждалих в стиснутих умовах.
18. Крупногабаритні засоби механізації аварійно-рятувальних робіт. Види, вимоги яким вони повинні відповідати, переваги та недоліки.
19. Класифікація засобів малої механізації.
20. Призначення та будова ІРАР.
21. Основні прийоми роботи з ІРАР.
22. Призначення та будова гідравлічного аварійно-рятувального інструменту
23. Призначення та будова пневматичного аварійно-рятувального інструменту
24. Навантаження на конструкції будівель та споруд. Причини їх руйнації.
25. Стійкість каркасних та безкаркасних будівель та споруд.
26. Пошкодження будівель та споруд. Ступень пошкоджень та форми руйнацій.
27. Завали пошкоджених будівель та споруд. Класифікація та основні дії рятувальників при роботі на них.
28. Тактика проведення рятувальних робіт на зруйнованих будинках.
29. Правила пошуку постраждалих.
30. Методи пошуку постраждалих.
31. Фази та правила деблокування постраждалих.
32. Синдром здавлювання. Причини та профілактика.
33. Дії рятувальників після знаходження постраждалих в завалах.
34. Способи проникнення в завали.
35. Способи укріплення або руйнування нестійких конструкцій.
36. Правила розбирання завалів для визволення постраждалих з під уламків.
37. Склад та оснащення розрахунку неспеціалізованого (пожежно-рятувального) підрозділу до рятувальних робіт на воді.
38. Склад та оснащення розрахунку на плавзасобі.
39. Склад та оснащення підрозділу неспеціалізованих (пожежно-рятувальних) частин, призначеного до рятувальних робіт на воді.
40. Вимоги до плавучості та міцності індивідуальних засобів порятунку на воді.
41. Вимоги до плавзасобів, що використовуються при АРР на воді.
42. Засоби збереження тепла: гідрокостюми (комбінезони) “сухого” та “мокрого” типів.
43. Умови та способи використання рятувального кола, кінця Олександра, підручних засобів.
44. Оснащення для порятунку на льоду : вимоги та параметри.
45. Правила обв'язування рятувальника для рятувальних робіт на воді.
46. Види та симптоми утоплень.
47. Реанімаційні заходи при утопленнях.
48. Переохолодження та реанімація при ньому.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).
3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.
4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у

викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 50% оригінального тексту при перевірці на плагіат.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Освітньо-професійна програма «Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи» за спеціальністю 261 "Пожежна безпека" в галузі знань 26 "Цивільна безпека" за першим (бакалавр) рівнем вищої освіти (Розглянуто та затверджено вченою радою Національного університету цивільного захисту України протокол №10 від 17 червня 2021 р.). URL: http://ors.nuczu.edu.ua/images/osvitni-programi/2021/261_pg_ta_arr_bak_21.pdf
2. Кодекс цивільного захисту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
3. Статут дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж. Наказ МВС України від 26.04.2018 № 340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0802-18#Text>
4. Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України. Наказ МНС України 07.05.2007 р. № 312. URL: https://www.dsns.gov.ua/files/2019/2/14/321/PRAVIL_Ohor-Pr_MNS.pdf
5. Рятувальні роботи при надзвичайних ситуаціях. Частина 1: Навчальний посібник / Аветисян В.Г., Сенчихін Ю.М., Тригуб В.В., Кулаков С.В., Куліш Ю.О., Александров В.Л., Адаменко М.І. – К: Основа, 2006. – 360 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/4076>
6. Аветисян В.Г., Тригуб В.В., Грицина І.М., Остапов К.М. Організація аварійно-рятувальних робіт: Курс лекцій. – Харків : НУЦЗУ, 2017. - 140 с. URL: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/3299/OARR_KURS_LEKCIJ.pdf
7. Прогнозування та ліквідація наслідків вибуху на відкритих технологічних установках: методичні вказівки по виконанню контрольної (модульної) роботи з організації аварійно-рятувальних робіт / Укладачі: В.Г. Аветисян, І.М. Грицина, В.В. Тригуб, К.М. Остапов – Х: НУЦЗУ, 2017 р. – 47 с. URL: http://books.nuczu.edu.ua/list.php?IDlist=Q_1#up
8. В.Г. Аветисян, Ю.О. Куліш. Організація аварійно-рятувальних робіт при дорожньо-транспортних аваріях. Практичний посібник. – Харків.: АЦЗУ МНС України, 2004. – 44 с. URL: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/734/oarrdtp.pdf
9. Ю.О. Куліш. Організація аварійно-рятувальних робіт при надзвичайних ситуаціях на залізничному транспорті. Практичний посібник. – Харків.: НУЦЗУ МНС України, 2008. – 44 с. URL: http://books.nuczu.edu.ua/list.php?IDlist=Q_2#up
10. John Norman Fire Officers Handbook of Tactics / Norman John. –South Sheridan Road Tulsa, Oklahoma, 2012 – 311 p. URL: <https://fireengineeringbooks.com/fire-officers-handbook-of-tactics-5th-edition/>
11. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 №656 " Про затвердження деяких нормативно-правових актів з питань дорожнього перевезення небезпечних вантажів". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-18#Text>.
12. Emergency Response Guidebook 2016, U.S. Department of Transportation Pipeline and Hazardous Materials Safety Administration URL: <https://www.phmsa.dot.gov/hazmat/erg/emergency-response-guidebook-erg>
13. Zasady organizacji dekontaminacji w warunkach skażenia środkami CBRN w przypadku zdarzeń masowych podczas Światowych Dni Młodzieży. PSPRP Polska. – 20 str. – Warszawa. – 2016 r. URL: https://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.baztech-47db28e5-4e59-4e63-9f27-299515abf4f1/c/Wnek_ZN_SGSP_nr_58.pdf
14. Guidelines for Mass Casualty Decontamination During a HAZMAT/Weapon of Mass Destruction Incident, Volumes I and II. U.S. Army Chemical, Biological, Radiological and Nuclear School. – USA. – 136 p. URL:

https://www.opcw.org/sites/default/files/documents/Victims_Network/Orange_and_Red/orange_red_02448.pdf

15. Minimum Standards and Non-Binding Guidelines for First Responders Regarding Planning, Training, Procedure and Equipment for Chemical, Biological, Radiological and Nuclear (CBRN) Incidents – 14 p. Civil Emergency Planning, Operations Division - NATO International Staff. URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2016_08/20160802_140801-cep-first-responders-CBRN-eng.pdf.

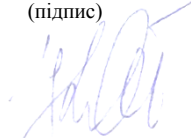
Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Президент України. URL: <http://www.president.gov.ua>
3. КМ України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
4. Міністерство внутрішніх справ України. URL: <http://mvs.gov.ua>
5. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <http://www.dsns.gov.ua>
6. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>
7. Офіційний сайт Національного університету цивільного захисту України. URL: <https://nuczu.edu.ua/ukr>
8. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua>
9. Програмні тренажери. URL: <https://nuczu.edu.ua/ukr/prohramni-trenzhery>

Розробники:

(підпис)

(підпис)

Ігор ГРИЦИНА
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Костянтин ОСТАПОВ
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)